

Suomen Lääkäriliiton suositus EVO-rahojen käytöstä lääkärien erikoistumiskoulutuksessa

Erikoistuvien lääkärien koulutusta varten valtio maksaa terveydenhuoltoyksiköille korvausta valtion varoista erityisvaltionosuutena eli ns. EVO-rahana. Suomen Lääkäriliitto antoi syyskuussa suosituksen EVO-rahojen käytöstä lääkärien erikoistumiskoulutuksessa. Suosituksessa on myös kohtia, jotka eivät välttämättä toteudu tällä hetkellä. Erityisesti huomio kiinnittyi suositukseen palkallisesta kahden viikon virkavapaasta tenttiin valmistautumista varten sekä suositukseen päästä työpaikan ulkopuoliseen koulutukseen vähintään kaksi viikkoa vuodessa.

Koulutuksiin pääseminen ja lukuloma ovat jo pitkään herättäneet keskustelua ja vertailua erikoistuvien kesken, varsinkin kun asiasta on päästy keskustelemaan eri sairaaloiden erikoistuvien kesken. Keskustelimme tästä suosituksesta myös Suomen Lääkäriliiton Suomen Anestesiologit – alaosaston johtokunnan kokouksessa syksyllä. Alaosaston tehtäviin kuuluu jäsentensä edunvalvonta, ja erikoistuvat ovat iso osa jäsenistöä. Käsityksemme oli, että harvassa paikassa nämä suositukset toteutuvat. Siispä innostuimme kyselemään, miten asiat todellisuudessa ovat ympäri Suomen sairaaloiden. Kysyimme sähköpostitse suurimmista sairaaloista kuinka usein erikoistuvat pääsevät työpaikan ulkopuolisiin koulutuksiin (palkallista työpäivää/vuosi) ja saavatko erikoistuvat pitää palkallista tai palkatonta virkavapaata tenttiin valmistautuessaan, vai saako tenttiin valmistautumiseen vapaata ollenkaan.

Tilanne Suomessa 2010

Saimme vastauksia neljästä yliopistosairaalaista ja yhdestä suuresta keskussairaalaista. Finnanestin deadline lähestymisen vuoksi otanta jäi pieneksi, mutta tulokset ovat silti mielenkiintoisia.

Koulutuksiin työpaikan ulkopuolella pääsee useimmista paikoista hyvin. Kahdesta yliopistosairaalaista

ja yhdestä keskussairaalaista työpaikan ulkopuolisiin koulutuksiin pääsi 10 päivää vuodessa. Yhdessä yliopistosairaalaissa arvioitiin, että työpaikan ulkopuolista koulutusta ei kerry kahta viikkoa, mutta asiaa ei oltu tutkittu. Toisessa yliopistosairaalaissa asiaa oli selvitetty kyselyllä ja todettu, että tulos oli surkea: keskimäärin alle kuusi päivää työpaikan ulkopuolista koulutusta vuodessa. Useammassa vastauksessa kyllä todettiin, että koulutuksiin pääsee jos tajuaa hakea ajoissa, eli aktiivisuutta tarvitaan erikoistuvienkin puolelta.

Kaukainen haavekuva – palkallinen lukuloma?

Lukuloman suhteen linja tuntui olevan lähes kaikkialla sama. Palkatonta vapaata (aktiivivapaata tai palkatonta virkavapaata) saa pitää 2–4 viikkoa. Jossain sairaaloissa vapaa saattaa olla joitakin viikkoja ennen tenttiä, koska kaikki tenttiin menijät eivät voi olla yhtä aikaa poissa töistä. Muutamassa yksikössä palkattoman vapaan lisäksi saa tenttipäivän palkallisena, muualla tämäkin menee omasta pussista. Vain yhdessä yliopistosairaalaissa tarjotaan kaksi viikkoa palkallista EVO-rahoitteista lukulomaa ja sen lisäksi palkatonta vapaata 1–2 viikkoa. Koska suurin osa tuntuu tietävän, missä tämä edelläkävijä on, paljastettakoon se nyt kaikille muillekin: aplodit menevät Kuopioon!

Suomen Lääkäriliiton suositus

Lääkärien jatkokoulutusta antavat terveydenhuollon yksiköt saavat lääkärikoulutuksesta aiheutuneisiin ylimääräisiin kustannuksiin erityisvaltionosuutta (EVO) sosiaali- ja terveysministeriön kautta. Yliopistolliset keskussairaalat saavat rahaa suoritettujen erikoislääkärin tutkintojen mukaan. Yliopistosairaaloiden ulkopuoliset koulutuspaikat saavat 1 370 euroa kuukaudessa erikoistuvaa lääkäriä kohti. Perusterveydenhuollon lisäpätevytyistä suorittavien lääkärien osalta maksetaan samansuuruista EVO-rahaa.

EVO-raha on nimenomaan tarkoitettu koulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin kohdennettuna siihen yksikköön, jossa lääkärien jatkokoulutusta annetaan. Perusteeksi rahankäytölle ei voida sallia sitä, että rahoituksesta maksetaan kokonaisuudessaan erikoistuvien lääkärien palkat. Erikoistuvat lääkärit ovat sairaaloiden ja terveyskeskusten kannalta ensiarvoisen tärkeää työvoimaa, jota ei tule nähdä missään tapauksessa kuulueränä.

Suomen Lääkäriliitto suosittelee, että koulutus-EVOa käytetään erikoistuvien lääkärien ja perusterveydenhuollon lisäpätevytyistä suorittavien lääkärien osalta seuraaviin käyttökohteisiin:

- Yhteisen ajan varaaminen työajasta erikoistuvalla lääkärillä ja hänen ohjaajalleen
- Koulutuksessa olevien lääkärien pääsy työajalla työpaikan ulkopuoliseen koulutukseen vähintään 2 viikkoa vuodessa
- Koulutuksessa olevan lääkärin mahdollisuus

työpaikan sisäiseen koulutukseen, vähintään 100 tuntia vuodessa

- Korvaus ohjaavalle seniorille tai tutorille
- Erikoistumiskoulutukseen sisältyvän johtamiskoulutuksen mahdollistaminen
- Ohjaavan lääkärin pedagoginen ja tarpeellinen ammatillinen koulutus
- Erikoistuville lääkäreille mahdollisuus vähintään 2 viikon palkalliseen virkavapaaseen erikoislääkäritenttiin valmistautumista varten
- Koulutuksessa olevien lääkärien käyttöön hankittavat lehdet ja kirjat (erityisesti erikoislääkäritentissä vaadittavat)
- Koulutuksessa olevien lääkärien käyttöön hankittavat tietoyhteydet
- Eri erikoisalojen yhteisen koulutuksen järjestäminen
- Tarpeellinen etäkoulutuksen osto (telelääketiede, videoyhteydet jne.)
- Ns. taitopajojen luominen, joissa voidaan harjoitella tärkeitä toimenpiteitä, tutustua potilastapauksiin ja ongelmediagnostiikkaan
- Koulutuksen laadunarviointiprojektit

Erikoistuvan lääkärin henkilökohtaisen koulutussuunnitelman tulee olla järjestelmällinen ja sisältää edellä kuvattuja osioita.

Suomen Lääkäriliiton suositus 20.8.2010

SAY:n kannustusapuraha

Joku varmasti tässä vaiheessa viimeistään muistaa Suomen Anestesiologiyhdistyksen erikoistuvan lääkärin kannustusapurahan. Yhdistys myöntää kannustusapurahan niille erikoistuville lääkäreille, jotka läpäisevät erikoislääkärikuulustelun ensi yrittämällä. Tämä hieno ele yhdistykseltämme kannustaa varmasti tenttijoita yrittämään täysillä heti ensimmäisessä tentissä. 500 euron apuraha ei kuitenkaan vastaa kahden viikon palkkaa, mutta ei SAY:n kuulukaan huolehtia sellaisesta pal-

kanmaksusta, joka kuuluisi Lääkäriliiton suosituksen mukaan työnantajan hoidettavaksi.

Isot laivat kääntyvät hitaasti

Lääkäriliiton EVO-rahasuosituksessa kyse ei ole ainoastaan anestesiologiaan ja tehohoitoon erikoistuvien lääkärien tilanteesta vaan suositus koskee kaikkien alojen erikoistuvia. Yhden edelläkävijäklinikan uudistuksiin saatetaan suhtautua pensseästi sairaalan muissa klinikoissa, ja sooloilua erikoistuvien tilanteen pa-

rantamiseksi voidaan paheksua, jos muualla ei olla valmiita muutoksiin. Onneksi Lääkäriliitto on nyt ilmaissut oman kantansa asiaan, ja tämä suositus saa toivottavasti asioita rullaamaan eteenpäin. Toivottavasti Kuopion malli leviää jatkossa myös muihin sairaanhoitopiireihin!

*Laura Paasio,
laura.paasio[a]tyks.fi
Johanna Söderström,
johanna.soderstrom[a]fimnet.fi
Suomen Lääkäriliiton
Suomen Anestesiologit
-alaoston johtokunta*